

land met trotse burgers

Auteur Peter Verton heeft zijn boek overhandigd aan gouverneur Lucille George-Wout.

FOTO JEU OLIMPIO

sociale structuren en dat met de democratisering van de samenleving de ongelijkheid bestreden zou kunnen worden met goed bestuur en onderwijs.

Met actuele cijfers toont hij aan dat de verschillen tussen arm en rijk, ook nu nog, gigantisch zijn. De armste groep kent veel armoede. Momenteel leeft vijfentwintig procent, een kwart van de eilandbevolking, maar liefst een op de vier, onder de armoedegrens. Mede hierdoor lijkt de sociale ongelijkheid te blijven bestaan en de emancipatie te stagneren. Verton onderzoekt daarom wat ondernomen moet worden om emancipatie, verbodering en goed bestuur te bevorderen.

Voor het vinden van een antwoord op deze vraag beschrijft hij hoe in Suriname de kloof tussen blank en zwart veel eerder werd overbrugd dan op Curaçao. Hij staat stil bij het feit dat, al in 1967 door Jandi Paula, erop gewezen werd dat voor emancipatie en sociale gelijkheid, behalve een juridische wettelijke onderbouwing, ook vakbonden moeten ontstaan. Op Curaçao kregen de vakbonden pas na 30 mei 1969 bestaansrecht en macht. In Suriname waren de vakbonden al in de jaren vijftig en zestig een rol aan het vervullen in de landelijke politiek en haar partijen.

Verton stelt vast dat zowel de missie op Curaçao als de Geotrooieerde Sociëteit in Suriname de slaven tot parochianen en de ex-slaven tot burgers maakte. Ze voerden het onderwijs in als systeem waarmee iedereen kan stijgen op de maatschappelijke ladder. Maar de missie bracht voor de (Afro-Curaçaoese) eilandbevolking ook vernedering, paternalisme en discriminatie, waardoor die stijging stagneer-

de. „Enkelen hebben door het onderwijs meer aanzien kunnen verwerven, voor de massa gold nog steeds de op huidskleur gebaseerde kloof van sociale ongelijkheid.”

De olie-industrie had grote invloed op allerlei zaken in de samenleving. De Isla had onder andere invloed op politiek en bestuur, wetgeving, onderwijs en ziekenzorg. Volgens dit onderzoek bestendigde de Shell de aan huidskleur gekoppelde sociale indeling. Bijna iedere culturele groep arbeiders had zijn eigen wijk met slagbomen en recreatie. De uitgezonden employeewoonden in Emmastad en Julianadorp. Van 's avonds zes uur tot 's morgens zes waren daar de hekken dicht. „Als je naar binnen wilde moest je opgeven naar wie je toe wilde, die persoon werd dan gebeld om te vragen of toelating akkoord was. Je reinste apartheid”, tekent de auteur op uit de mond van een van de vele mensen die hij voor zijn onderzoek interviewde.

Toen de Koninklijke/Shell-

Groep het eiland verliet per 1 oktober 1985 was, in de zeven decennia van haar aanwezigheid, het aantal inwoners vervijfvoudigd. De grootscheepse immigratie ging echter gepaard met een beperkte integratie. Het Shell-personeelsbeleid continueerde vooral de bestaande sociale indeling op basis van huidskleur omdat het gebaseerd was op segregatie van cultuur en kleurgroepen.

Toch is onder invloed van het streven naar emancipatie het Nederlandse Binnenhofmodel 'verantillianiseerd' tot het 'Förtimodel'. Een term die staat voor het Fort Amsterdam waar de regering zetelt. In het Antilliaanse openbaar bestuur heeft het Förtimodel de kiezers afhankelijk gemaakt van gekozenen en daarmee de sociale ongelijkheid onderstreept. Het heeft politici voortgebracht die het verkrijgen en/of herwinnen van de bestuursmacht vooropstelden. Verton beschrijft het politieke patronage, waarbij in ruil voor de stem van de kiezer de gekozenen gunsten gaven en vooral

Hoewel na 30 mei 1969 (foto) de gekozenen steeds vaker politici van Afro-Curaçaoese herkomst waren, bleef het gunstensysteem bestaan.

beloftes deden. Hoewel na 30 mei 1969 de gekozenen steeds vaker politici van Afro-Curaçaoese herkomst waren, bleef het gunstensysteem bestaan. Het stelt vast dat in de regering van het land Curaçao het vooral de partijtop is die controle uitoefent op de bestuurders en niet het parlement. Bij het uitoefenen van hun taak worden, zowel de parlementariërs als de ministers, door de partijtop uitgestuurd. Als het de partijtop uitkomt dan handelt de door haar aangestuurde parlementariër en/of minister onrechtmatig, niet integer en/of ondeugdelijk. In het Förtimodel is de parlementaire democratie verworpen tot een partijen-dictatuur die de democratie ondermijnt.

Uiteindelijk blijkt het vooral de publieke sector te zijn waarin de emancipatie plaatsvindt, waarin *awor nos ta manda* (nu zijn wij de baas) geldt. In de private sector zijn het grotendeels de oude elites en buitenlandse investeerders die de boventoon voeren.

Niet alleen in het onderwijs blijken essentiële beroeps- en levenshoudingen niet aangeleerd. Thuis en in hun woonomgeving krijgen veel kinderen de aloude principes van geven en nemen, rechten en plichten niet overgedragen. Daarbij constateert Verton dat van de 123 wijken op Curaçao er 55 door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden gekenmerkt als achterstandswijk en 34 als welstandswijk. In achterstandswijken wonen veel alleenstaanden met een extreem laag inkomen.

Het voorkomen dat jongeren ontspreken is bemoeilijkt doordat de sociale controle, die voorheen in de kerk, het gezin en/of de wijk werd uitgeoefend, voor een belangrijk deel is overgedragen aan het onderwijs, de politie en aan diverse instellingen van maatschappelijke zorg. Verton noemt hen 'de nieuwe opvoeders'.

Maar de onderwijsvernieuwing heeft er niet aan bijgedragen dat het aantal drop-outs is gedaald. Nog steeds beslaat het ruim een derde (35,5 procent) van de scholieren. Wat Verton ook opvalt, is dat er een beleidsvisie of samenhangend beleid ontbreekt. Hij constateert dat 'maar liefst vier ministeries zich bemoeien met jeugd en jongeren'.

Vervolgens wijst de auteur op het feit dat recent onderzoek uitwijst dat 'het succes van onderwijs' in belangrijke mate afhankelijk is van wat er in de wijk gebeurt. Een goede wijkontwikkeling begint bij een buurtcentrum voor jongeren. Goed onderwijs is vooral een kwestie van goede onderwijzers gericht

op ieder individu. Terwijl dit een algemeen aanvaard feit is, is er echter sprake van 'general teaching' volgens het principe 'one size fits all'.

Belangrijk is dat men zich bewust gaat zijn van het feit dat 'er een groot gat is tussen wie wij nu zijn en wie wij geweest zijn'. Mensen hebben zich vernederd gevoeld, daar willen zij niet aan herinnerd worden. Nog steeds hebben Afro-Curaçaoënaars last van dit trauma: 'het niet willen herinneren dat dit een deel van de eilandbevolking en haar geschiedenis is'. Door de slavernij bestaat een inprent van minderwaardigheid, ook wel 'het verdriet van Curaçao' genoemd, die men zou moeten proberen om te zetten in trots.

De permanente afhankelijkheid van de Nederlandse ambtelijke bijstand heeft dit in stand gehouden. Hoewel de gouverneur zijn macht overdroeg aan lokale politici en bestuurders werd de autonomie overschaduwd door de Haagse dekoloniatie-agenda. De autonomie ondermijnde daardoor goed bestuur. De verworvenheden van mei '69, de ontslagwet, de hoge loonniveaus en de regulering gericht op gedwongen Antillianisering bedreigen, volgens Verton, - als 'de boemerang van mei 69' - de weg naar een gezond investeringsklimaat. Bovendien kwam er een eind aan het samengaan van politieke partijen en vakbonden. De politieke ontwikkeling in de eerste maanden van 2017 illustreert het ontbreken van goed bestuur pijnlijk scherp.

Na lezing van het boek komt de lezer met de auteur tot de eindconclusie dat de natievorming moet worden bevorderd en dat de educatie als doel zou moeten hebben het sociaal, economisch en politiek burgerschap overdragen.

Dit boek is niet alleen geweldig goed lesmateriaal, voor de *yu di kòrsou*, maar verplichte kost voor eenieder die de huidige politieke, sociale en economische situatie van het eiland wil begrijpen. Het is een oproep aan eenieder die betrokken is bij de educatie van het eiland. Het levert een belangrijke overdracht van de ingeprente minderwaardigheid van Afro-Curaçaoënaars, 'het verdriet van Curaçao', en creëert bij de lezer het bewustzijn dat dit zou moeten worden omgezet in trots en saamhorigheid. Het geeft ook het belang van de 'checks and balances' van de parlementaire democratie aan en dat politieke patronage in strijd is met goed bestuur.

Burgers & Broeders. Goed bestuur en natievorming in Curaçao van Peter Verton. Uitgegeven door: LMPublishers, 2017.